

Bilaga 2b

Samrådsredogörelse

avseende nya 145 kV luftledningar mellan ny station vid
Brännlandsberget (Klockarbäcken) och stolpe vid Åkroken i Umeå
kommun, Västerbottens län.

Umeå Energi Elnät AB
Januari 2023

Projektorganisation

Umeå Energi AB
Box 224
901 05 Umeå

Projektledare: Thomas Rehnberg

SWECO Sverige AB
Box 110
901 03 Umeå

Uppdragsledare: Eva Espling
Tillstånd, samråd och MKB: Klara Brännström
Granskare samrådsredogörelse: Katarina Jonsson

Diarienummer: EN-2020-0217-240

Innehåll

1	INLEDNING.....	5
2	GENOMFÖRT SAMRÅD	6
3	GENOMFÖRDA SAMRÅDSAKTIVITETER	7
4	INKOMNA SYNPUNKTER	8
4.1	Länsstyrelse och kommun	8
4.2	Övriga myndigheter	11
	Elsäkerhetsverket	11
	Energimyndigheten	11
	Friluftsförbundet	11
	Försvarsmakten	12
	Yttranden från fågelexpertis som även bjudits in till samrådsmöte	13
	Naturskyddsföreningen i Umeå	13
	Sametinget	13
	Sveriges geologiska undersökning (SGU)	14
	Strålsäkerhetsmyndigheten	14
	Svenska kraftnät	14
	Trafikverket	14
	Västerbottens ornitologiska förening	15
4.3	Ran sameby	15
4.4	Enskilt särskilt berörda	16
	DÅVA D A C	16
	Universitetspersonalens idrottsförening (UPIF)	17
	Fastighetsägare 1	17

BILAGOR

1. Samrådsunderlag och följebrev
2. Sändlista myndigheter, företag och organisationer
3. Sändlista fastighetsägare och rättighetsinnehavare
4. Annons
5. Närvarolista samrådsmöte öppet hus
6. Minnesanteckning från samrådsmötet
7. Minnesanteckning från möte med Västerbottens ornitologiska förening
8. Minnesanteckning från möte med Ran sameby
9. Inkomna yttranden kommun och länsstyrelse
10. Inkomna yttranden övriga myndigheter, föreningar och allmänhet
11. Inkomna yttranden särskilt berörda

2023-01-31

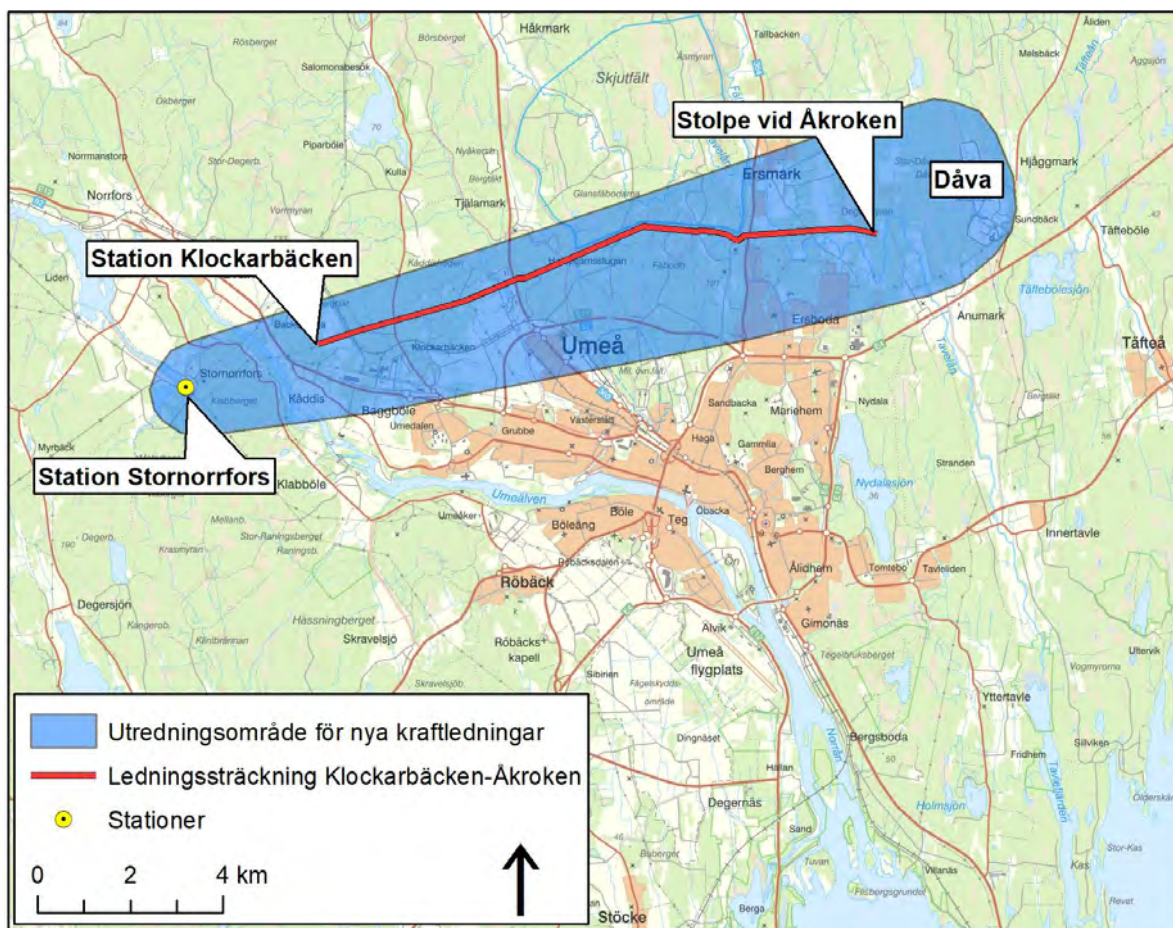
2023-100466-0001

1 Inledning

Umeå Energi Elnät AB (Umeå Energi/Sökanden) avser att ansöka om nätkoncession för linje för två nya 145 kV-luftledningar mellan station Klockarbäcken och en stolpe vid Åkroken, se **Fel! Hittar inte referenskälla..** Ledningssträckningen är cirka 13 kilometer lång och ligger inom Umeå kommun i Västerbottens län.

Umeå Energi arbetar med att förstärka elnätet i kommunen i syfte att öka driftsäkerheten och möta det ökade överföringsbehov som finns i regionen till följd av den expansion och exploatering som pågår. Bland annat behövs förstärkning till Klockarbäcken och Däva. För att möta det ökade effektbehovet planerar Umeå Energi att förstärka nätet genom nya ledningar mellan Stornorrfors-Klockarbäcken, Klockarbäcken-Åkroken och Åkroken-Däva. Ett gemensamt samråd för hela utredningsområdet har utförts.

Denna samrådsredogörelse gäller för ledningarna mellan station Klockarbäcken och en stolpe vid Åkroken. Inkomna synpunkter i samrådet som berör sträckan Stornorrfors-Klockarbäcken och Åkroken-Däva prövas i separat ärende och tas inte med i denna samrådsredogörelse.

Figur 1. Karta med utredningsområdet för 145 kV ledningarna mellan Stornorrfors och Klockarbäcken, Klockarbäcken och Åkroken, samt Åkroken och Däva.

Umeå Energi har undersökt och tagit beslut i enlighet med 10–31 §§ miljöbedömningsförordningen (2017:966) att verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Bedömningen grundar sig på att ledningssträckningen mellan Stornorrfors-Klockarbäcken-Åkroken- Däva utgörs av två långa regionnätledningar som bland annat passerar genom statsnära miljö, detaljplaner, riksintresseområde för kulturmiljövård längs Umeälven och utpekad Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett. Umeå Energi har därmed valt att direkt genomföra avgränsningsamråd och ta fram en

specifik miljöbedömning utan undersökning med efterföljande beslut av länsstyrelsen. Inget undersökningssamråd enligt 6 kap. 23–25 §§ har därmed skett.

I föreliggande samrådsredogörelse redovisas hur samrådet för de planerade ledningarna har genomförts och vad som framkommit i processen. I nedanstående avsnitt beskrivs samrådsprocessen, följt av inkomna yttranden och Umeå Energis bemötanden av dessa.

2 Genomfört samråd

Under december 2021-januari 2022 genomfördes ett gemensamt avgränsningssamråd för de ledningssträckningarna Stornorrfors-Klockarbäcken, Klockarbäcken-Åkroken och Åkroken-Dåva.

Samrådet skedde med kommunen, länsstyrelsen, enskilt berörda och berörda myndigheter, organisationer, föreningar, samebyar, samt allmänhet. Samrådet annonserades under kungörelse i Västerbottens-Kuriren (VK) och Folkbladet (VF) den 13 december 2021.

Ett samrådsmöte genomfördes i form av ett öppet hus den 18 januari 2022. För att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer och begränsa risken för smittspridning bokades en större lokal, Loke, på Folkets hus. Det fanns munskydd och handsprit att tillgå. Mötet delades upp till två tillfällen, kl. 16-18 och kl. 18-20, för att minska antalet deltagare på platsen vid samma tillfälle och för att alla som önskar att delta ska få möjligheten. I den inbjudan till samrådsmötet som skickades med samrådsunderlaget, fanns en uppmaning om att anmäla sitt deltagande, samt att endast närvara som frisk och symptomfri.

Lokalen var indelad i olika stationer där det fanns kartor över natur-, kultur- och rennärlingsintressen, teknikval och utformning samt information kring avtal och ersättning. Mitt i rummet fanns även möjlighet att studera och rita på fastighetskartor.

För övrig information om kontakt/möten med berörda parter se Tabell 1-1.

3 Genomförda samrådsaktiviteter

Tabell 1. Lista över genomförda samrådsaktiviteter i kronologisk ordning

Datum	Aktivitet	Bilaga
2019-08-22	Fältbesök med Ran sameby vid station Stornorrfors angående Vattenfalls utbyggnad av ställverk/transformatorstation samt ombyggnation av Umeå Energis ledningar intill stationen, samt de två nya ledningarna Stornorrfors-Dåva in i Stornorrfors.	
2020-06-25	Möte med Ran sameby tillsammans med Vattenfall Vattenkraft och Vattenfall Eldistribution.	Bilaga 8
2021-06-10, 2021-10-06, 2021-10-25	Tidig informell kontakt med Umeå kommun. Umeå Energi informerade kommunen om projektet. Kommunen informerade om deras planer och meddelade kontaktpersoner från kommunen. Diskussion avseende olika sträckningar.	
2021-09-17	Tidigt informellt möte med Trafikverket. Umeå Energi informerade Trafikverket om projektet. Trafikverket informerade om deras planer med Norrbotniabanan och meddelade kontaktpersoner från dem.	
2021-08-27	Tidig informellt möte med Försvarsmakten. Umeå Energi informerade Försvarsmakten om projektet. Försvarsmakten informerade om deras områden kring I20.	
2021-11-18	Digitalt möte med representant från Västerbottens ornitologiska förening och erfaren ornitolog som brukar röra sig i området.	Bilaga 7
2021-12-02	Uttag av fastighetsägare och rättighetsinnehavare, samt myndigheter, företag och organisationer, till sändlistor genomfördes.	Bilaga 2 Bilaga 3
2021-12-09	Utskick av informationsbrev med inbjudan till samråd med hänvisning till Umeå Energis webbsida där fullständig samrådshandling kunde hämtas. Skickades till fastighetsägare och rättighetsinnehavare. Sista dag för yttrande sattes till 12 juni 2020. Samrådshandling kunde även tillhandahållas skriftligt/digitalt från Sweco. Sista tag för yttrande sattes till 28 januari 2022.	Bilaga 1
2021-12-10	Utskick inbjudan till samråd och samrådsunderlag till kommunen, länsstyrelsen, berörda myndigheter, organisationer, samebyar och föreningar via brev och/eller e-post.	Bilaga 1
2021-12-13	Annonsering i VK och VF. I annonsen hänvisades läsaren till samrådshandling på Umeå energis webbsida: http://www.umeaenergi.se/om-oss/offentliga-handlingar/samrad-stornorrfor-dava	Bilaga 4
2022-08-24	Informellt möte med Umeå Airport avseende ledningarnas utformning.	

4 Inkomna synpunkter

Sökandens svar på yttrandena redovisas i kursiv stil. Samtliga yttranden redovisas i sin helhet i bilaga 9-11.

Luftfartsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Sjöfartsverket, Umeå Energi Fjärrvärme och Vattenfall har inget att erinra. Havs- och vattenmyndigheten, Lantmäteriet, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen avstår från yttrande.

4.1 Länsstyrelse och kommun

Länsstyrelsen i Västerbotten (407-11789-2021)

I sitt yttrande upplyser Länsstyrelsen om eventuella kommande ekologiska kompensationsåtgärder för Norrbottenbanan som kan planeras inom några av stråken, samt anger kontaktperson på Trafikverket. Länsstyrelsen förordar inget av alternativen då kunskapsunderlaget anses vara för dåligt för att göra en jämförelse av de olika alternativ. Länsstyrelsen instämmer i bolagets bedömning att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan varför Länsstyrelsen inte kommer att ta beslut om detta.

Synpunkter inför ansökan och miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen har tagit del av samrådsunderlaget och anser att ni, i tillägg till det ni har beskrivit i samrådsunderlaget, i miljökonsekvensbeskrivningen särskilt ska fokusera på och beskriva följande:

Det framgår av samrådsunderlaget att varje nätkoncession kommer att bestå av två ledningar. I de kommande ansökningshandlingar ska det framgå tydligt vad som menas med detta, är det två ledningar på en stolpe i en ledningsgata med "vanlig" bredd eller två stolpar i en bredare ledningsgata? Det ska även framgå tydligt hur bred den resulterande ledningsgatan kommer att bli.

De alternativa stråken följer till största delen befintlig infrastruktur, men på vissa platser avviker de. Det framgår inte varför ledningarna inte i högre grad kan gå längs med befintlig infrastruktur för att minimera intrånget i naturmiljön. I samrådsunderlaget råder det oklarhet om flera eller endast stråk E innehåller ledningssträckor som avviker från befintlig infrastruktur, men enligt Länsstyrelsens uppfattning är det inte endast stråk E där obruten terräng påverkas. I de kommande ansökningshandlingar ska detta framgå tydligt.

Länsstyrelsen förordar oftast ledningar som går längs befintlig infrastruktur, men samtidigt kan detta leda till större barriäreffekter. Om ledningar längs befintlig infrastruktur väljs då ska den resulterande barriäreffekt diskuteras och jämföras med den påverkan som uppstår vid att etablera nya ledningsstråk. Utöver detta kan åtgärder för att minimera barriäreffekter på olika skyddsobjekt diskuteras (friluftsliv, fridlysta arter och så vidare).

Artsskyddsutredning och inventeringar: I arbetet med inventeringar av kommande ledningssträckor samt vid bedömning av påverkan och förslag på skyddsåtgärder måste adekvat hänsyn tas till det förändrade rättsliga läget med hänsyn till artsskydd efter domarna i de förenade målen C-473/19 och C-474/19. I första hand ska påverkan undvikas, i andra hand ska skyddsåtgärder vidtas och i sista hand kan det sökas artsskyddsdispens.

Länsstyrelsen instämmer inte i att det endast är längs stråk A1 att arten Vitryggig hackspett kan komma att påverkas. Inventeringar och artsskyddsutredning med fokus på Vitryggig hackspett är viktig sedan ledningarna kommer gå genom området som är utpekad som värdestrukt för Vitryggig hackspett, men också för att ledningarna går genom flera områden som kan vara viktiga habitat idag eller ha potential att utvecklas till viktiga habitat i framtiden. Dessa områden kan vara i form av medelålders lövskogshabitat med god utvecklingspotential, men som idag inte har inkluderats i värdestrukten.

Naturvärdesinventering av Vitryggig hackspett ska utföras i samråd med Länsstyrelsens koordinator för åtgärdsprogrammet för Vitryggig hackspett och de personer inom Umeå kommun som jobbar med kommunens åtgärdsprogram. Det är samtidigt av intresse att inventeringarna utförs av inventerare som har förmågan att bedöma lövskogars värde som habitat för hackspetten. Lövskogar som är 60-70 år gamla kan vara viktiga att identifiera även om de inte idag hyser den fridlysta fågeln eller utgör ett användbart habitat, särskilt sådana områden som visar potential att utvecklas i positiv riktning.

De våtmarker med vissa och låga naturvärden som kan komma att påverkas av de planerade ledningar ingår i en värdestrakt för inlandets vattenytor som Länsstyrelsen har pekat ut. Värdestrakten inkluderar området från Ersboda till Dåva. Denna värdestrakt ska tas med i miljökonsekvensbeskrivningen på samma sätt som den skogliga värdestrakten har tagits med (Barrskog värdestrakt) och effekter av de kommande ledningar på denna ska diskuteras på ett lämpligt sätt. Vilka anpassningar som kommer ske där ledningen korsar vattendrag ska också diskuteras i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Både av hänsyn till vattendraget själv, men också området runt vattendraget. Exempelvis har större delar av områden runt Tavelån pekats ut som värdefullt naturområde av Länsstyrelsen vilket är en indikation på att området kan hysa stora naturvärden och/eller att speciell hänsyn kan behöva vidtas vid passage av ån både när ledningen anläggs samt vid drift och underhåll.

Arkeologisk utredning för delar av sträckan är aktuellt. Länsstyrelsen bedömer det sannolikt att ännu inte kända fornlämningar finns inom föreslagna alternativ som kan komma att beröras av anläggningsarbetet med ledningen. En arkeologisk utredning kan beställas via Länsstyrelsen som i beslut utser en uppdragstagare med rätt kompetens för arbetet. Det är bolaget som är betalningsskyldig för arbetet. En arkeologisk utredning är menat att fungera som ett planeringsunderlag för bolaget och kan med fördel utföras när linjevalet har minskats ned något, men när det fortfarande finns möjlighet att flytta enskilda stolpar 50-100 meter för att försöka undvika ingrepp i fornlämningar.

Samråd med berörda samebyar ska hållas och deras synpunkter beaktas i kommande miljökonsekvensbeskrivning. Ledningarnas påverkan på rennäringen genom etablering samt vid drift och underhåll och de skyddsåtgärder som kan vidtas för att avhjälpa eventuella problem ska beskrivas i ansökan/MKB.

Den eventuella påverkan av de kommande ledningarna på friluftslivet ska särskild beaktas i kommande miljökonsekvensbeskrivning på grund av ledningarnas stadsnära dragning.

Det finns potentiellt förorenade områden inom ledningsstråken som bör lyftas fram i ansökningshandlingarna och utredas. För mer information om objekten kan ni kontakta Länsstyrelsen för utdrag från EBH-stödet. EBH-stödet är en nationell databas över misstänkta eller konstaterade förorenade områden. Ytterligare information om enskilda objekt kan finnas hos andra statliga myndigheter, kommuner, samt hos verksamhetsutövare, fastighetsägare samt andra inblandade aktörer. Försvarsmakten har ett eget register med förorenade områden och frågor om deras objekt ska besvaras av dem.

Trafikverket måste kontaktas med hänsyn till att det på flera platser inom de alternativa stråken har varit tal om ekologiska kompensationsåtgärder kopplade till Norrbotniabanan. Kontaktuppgifter skickas i separat mejl. Enligt Länsstyrelsens uppgifter kan Umeå kommun också ha planer för ekologiska kompensationsåtgärder inom de alternativa sträckorna, och ni bör säkerställa att samrådsunderlaget har skickats för samråd till rätt person på kommunen.

I MKB:n är det även viktigt att beskriva förutsättningarna för drift och underhåll. Hur drift och underhåll utförs, med vilka intervaller och under vilka förutsättningar är viktigt att beskriva. Det är även viktigt att redogöra för vilka skyddsåtgärder och skadeförebyggande åtgärder som kan och ska vidtas i samband med drift och underhåll. Länsstyrelsens bedömning är att ledningarna kan komma att gå igenom värdefulla naturområden och anpassad skötsel i ledningsgatan bör övervägas för att

motverka barriäreffekter samt minimera kanteffekter. Med anledning av ledningarnas stadsnära läge är det också viktigt att beakta hänsyn till friluftslivet i samband med drift och underhåll.

Umeå Energis bemötande:

I kapitel 3 Verksamhetsbeskrivning beskrivs ledningarnas tekniska utformning, inklusive markanspråk.

De sökta ledningarna kommer att gå längs befintliga kraftledningar och Norrbotniabanan hela vägen mellan station Klockarbäcken och stolpen vid Åkroken. I Bilaga 2a1 Syfte och alternativredovisning till MKBn beskrivs avvägningen mellan stråken och varför den sträckning som valts för sökta ledningar är den som bedöms medföra minst påverkan på omgivande intressen.

Ledningarnas barriäreffekt hanteras i avsnitt 5.5 Naturmiljö- och fågel, 5.7 Friluftsliv och 5.8 Rennäring i MKBn.

Hantering av artskydd och påverkan på Vårdetrakten för inlandets vattenytor och vattendrag behandlas avsnitt 5.5 Naturmiljö- och fågel i MKBn.

En inventering av vitryggig hackspett har genomförts i projektet, se Bilaga 2f.3 Rapport inventering av miljöer för vitryggig hackspett till MKBn. Inventeringen har skett av Västerbottens ombud i Projekt Vitryggig hackspett. Genom att all anläggning är lagd utanför hackspettens häckningsperiod vid habitat bedöms det inte föreligga någon risk för negativ påverkan för hackspettar i området, se även 5.5 Naturmiljö- och fågel i MKBn.

En arkeologisk utredning kommer att genomföras under 2023 inför detaljprojekteringen av ledningssträckningen.

Den berörda Ran sameby har fått inbjudan till samråd via e-post och brev. Fråga om samrådsmöte har ställts. Se avsnitt 5.8 Rennäring för ledningarnas påverkan, samt förslag på hänsynsåtgärder, avseende rennäringen.

Friluftslivets förutsättningar och ledningarnas effekter och konsekvenser på friluftslivet beskrivs i avsnitt 5.7 Rekreation och friluftsliv i MKBn.

Inga potentiellt förorenade områden enligt EBH-stödet passeras av ledningarna. Försvarsmaktens registrerade potentiellt förorenade områden berörs inte av sökt ledningssträckning.

Trafikverket har yttrat sig om att platser för ekologisk kompensation ännu inte är fastställda, men ser inte heller någon intressekonflikt om åtgärder skulle komma att utföras i närhet av planerade ledningar.

Ledningarnas effekter och konsekvenser under byggnation, drift och underhåll, samt förslag på eventuella skyddsåtgärder, beskrivs för varje miljöaspekt i kapitel 5 Förutsättningar och konsekvensbeskrivning i MKBn.

Umeå kommun

Kommunens kommentarer har sammanställts och presenteras endast för de stråk som anses lämpliga med hänsyn tagen till kommunal planering beskriven i berörda översiktsplaner och pågående detaljplanläggning. Övriga stråk kommenteras inte eftersom de inte är förenliga med kommunal planering.

Generella synpunkter för hela ledningssträckan mellan Stornorrfors-Dåva:

För att kunna göra en samlad bedömning av ledningsalternativens intrång behöver ledningsgatans markintrång redovisas samt bredd på eventuell tillhörande säkerhetszon. Därtill behöver magnetfältets utbredning redovisas tydligare för att säkerställa att omgivande bebyggelse inte kommer att påverkas på ett negativt sätt.

Inom markområden som behöver avverkas till följd av ledningsutbygganden vill Umeå kommun se en redovisning av om det är möjligt att lämna högstubbar inom delar av området i stället för att avverka området. Om högstubbar kan lämnas ska åtgärden vidtas istället för avverkning.

Stråk A2: Umeå kommun förordar att ledningen placeras söder om befintlig ledning för att minimera markintrånget i området. I övrigt vill kommunen få ta del av en tydligare redovisning som säkerställer att åkermarken intill Forsslunda kan fortsätta att brukas samt redovisning som säkerställer att befintliga verksamheter i området inte påverkas negativt av ledningen. Det kompletterande underlaget behöver även redovisa eventuell påverkan på nyttjandet av Hamptjärnsstugan. Om redovisningen visar på eventuell påverkan för pågående markanvändning och befintliga verksamheters möjligheter att nyttjas på nuvarande sätt behöver skyddsåtgärder vidtas som säkerställer fortsatt användning enligt pågående markanvändning.

Stråk D: För avsnittet där sträckningen följer Norrbotniabanan behöver ledningen placeras med minsta möjliga avstånd mot Norrbotniabanan för att minimera markintrånget. På östra sidan av Tavelån bedömer Umeå kommun att en dragning över åkermarken är lämpligast för att minimera intrånget i känsliga naturområden samt möjliggöra utveckling av Dåva företagspark i enlighet med översiktsplan FFU Umeå.

Umeå Energis bemötande: Umeå Energi har haft planeringsmöten med kommunen för att lokalisera kommunens planer och övriga intressen. För sträckan mellan Klockarbäcken-Åkroken har en sträckning inom stråk A2 och D valts. Mellan Klockarbäcken och väg 363 behöver ledningarna gå på norra sidan av befintliga ledningar för att kunna passera över Forsslunda. Mellan väg 363 och väg 364 går ledningarna på södra sidan. Längs Norrbotniabanan förläggs ledningarna så nära som möjligt. Åkermarken vid Forsslunda kan fortsatt brukas, se avsnitt 5.3 Planer, markanvändning och infrastruktur i MKBn.

I avsnitt 3.3 Markbehov i MKBn redovisas ledningarnas markbehov. En magnetfältsberäkning har genomförts, se avsnitt 5.4 Landskapsbild och boendemiljö i MKBn. Ledningarna passerar inte några bostadshus och de bedöms inte innebära risker för människors hälsa.

Inom utpekade områden kommer hänsynsåtgärder såsom skapande av högstubbar genomföras, se avsnitt 5.5 Naturmiljö och fågel.

Ledningarna bedöms inte innebära någon begränsning i att nyttja Hamptjärnsstugan, se avsnitt Rekreation och friluftsliv i MKBn.

4.2 Övriga myndigheter

Elsäkerhetsverket

Myndigheten har i dagsläget inget att erinra utan förutsätter att utförandet sker enligt gällande föreskrifter. Beakta föreskriften ELSÄK-FS 2011:3 om ansökan för drifttillstånd, vilken kan komma i fråga i detta ärende.

Umeå Energi noterar detta.

Energimyndigheten

Energimyndigheten deltar inte i samråd inför ansökan om miljötillstånd eftersom det inte är vår roll eller inom vår kompetens.

Umeå Energi noterar detta.

Friluftsförbundet

Friluftsförbundet i Umeå har tagit del av samrådsunderlaget och anger i yttrandet att de ställer sig negativa till alternativ A2 och B då dessa alternativ anses komma att påverka verksamheten i Hamptjärnsstugan och dess omgivning på ett negativt sätt och förordar därför alternativ C. Yttrande

beskriver Hamptjänsstugans friluftsområde och nyttjande samt vikten av att bevara de få lättillgängliga friluftsområden med tillgång till exempelvis grillplatser och toaletter som finns i närhet till Umeå.

Umeå Energis bemötande: De nya ledningarna placeras längs befintliga kraftledningarna i skogsmark inom stråk A2, vilket samlar intrånget i skogsmarken och begränsar den visuella påverkan. Ledningarna står nedanför Hamptjärnsbergets södra brant och är inte synliga från Hamptjärnsstugan. Ledningarna bedöms inte påverka verksamheten vid Hamptjärnsstugan, se även avsnitt 5.7 Rekreation och friluftsliv i MKBn.

Försvarsmakten

De planerade 170 kV-luftledningarna, berör Försvarsmaktens utpekade riksintresse med tillhörande påverkansområde, riksintresset Umeå skjutfält och övningsfält med skjutbanor. Övnings- och skjutfältet utgör riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § miljöbalken. Av 3 kap 9 § miljöbalken följer att mark- och vattenområden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Försvarsmaktens ställningstagande avseende förslag på stäckningar

Avseende val av delsträcka, benämnt alternativ A2 respektive B och C förordar Försvarsmakten alternativ A2 då en samlokalisering av tillkommande luftledning är att föredra framför alt B respektive C. Avseende alternativ A1, D, E, F, förordar Försvarsmakten de alternativ som innebär att samlokalisering med befintlig ledning/ledningsgata sker i störst omfattning.

Försvarsmakten meddelar även att följande bör beaktas vid utformningen av luftledningen längs med den del av sträckningen som är lokaliserad inom påverkansområdet tillhörande riksintresset. Synliggörandet av ledningar och stolpar (kontrastfärg, belysning, bollar i toppledning) är önskvärt, särskilt i de delar av sträckningen där spannen är långa och ledningen inte går genom skog. Flyghinderdata gällande höjd och placering ska lämnas in till LFV.

Kompletterande yttrande Försvarsmakten:

Den viktigaste anslutningsvägen (Skjutfältsvägen) till Umeå Skjutfält för Umeå garnison går under samtliga utpekade korridorer. Försvarsmakten trafikerar vägen dagligen för att kunna nå fältet. Inför och under byggskedet måste samverkan med Försvarsmakten ske i god tid, så att eventuell störning på verksamheten minimeras. Försvarsmaktens tillgång och till och från skjutfältet är nödvändig och får inte inskränkas då detta skulle medföra påtaglig skada på riksintresse som omfattas av totalförsvarets militära del, Umeå övnings- och skjutfält. Eventuellt nyttjande av Försvarsmaktens vägar är ej önskvärt, om detta är nödvändigt behöver detta stämmas av med verksamheten på plats. Kontaktuppgifter lämnas i yttrandet.

Umeå Energis bemötande: Umeå Energi har haft ett informellt samrådsmöte med Försvarsmakten där deras intressen i området och redovisade alternativa stråk har diskuterats. Sökanden har valt att gå vidare med ledningar inom stråk A2 och D och går därmed längs befintliga kraftledningarna och Norrbotniabanan hela vägen.

Där ledningarna passerar Försvarsmaktens intresseområde går de genom skog och stolparnas höjd är i huvudsak under eller i höjd med trädhöjd, varför markering av linor och stolpar inte bedöms behövt. Under driftskedet bedöms inte ledningarna påverka Försvarsmaktens verksamhet. Inför och under byggskedet sker samverkan med Försvarsmakten i god tid, så att eventuell störning på deras verksamheten minimeras. Information om stolparnas höjd lämnas till Luftfartsverket efter detaljprojekteringen.

Yttranden från fågelexpertis som även bjudits in till samrådsmöte Yttrande 1

När det gäller havsörn har yttrande inga invändningar. Det som kanske bör beaktas är att det sträcker en del havsörn/fåglar längsmed älvsåran vid Stornorrfors.

Yttrande 2

Kan inte delta på mötet. När de gäller denna första dragning till Dåva så har jag inga andra synpunkter än att alternativ A är det bästa samt det som yttrande ovan föreslog om fågelavvisare, Sen förutsätter jag att ledningarna fågelsäkras så att inga berguvar eller andra fåglar råkar ut för eldöd. Viktigaste är nog samrådet med expert avseende vitryggig hackspett om dragningen från väg 364 till Dåva genom lövskogarna. När det gäller fortsättningen från Dåva vill jag gärna vara med.

Yttrande 2

Även jag står över första mötet, har inga andra synpunkter än dom övriga. Sträckningen Norrfors - Dåva är inte så komplicerad för oss på örn och ugglefronten. Men däremot kan hackspettexperten ha invändningar. Men som ovanstående säger, vi utgår från att ledningen blir säkrad från eldöd för större fåglar. Däremot sträckan Dåva - Villanäs blir mera diskussion om och där vill vi vara med och tycka till.

Umeå Energis noterar detta. Umeå Energi kommer att hålla kontakten med bjuda in till nytt möte med ornitologisk expertis inför det fortsatta koncessionsarbetet för ledningssträckningen mellan Klockarbäcken och Dåva.

En inventering av vitryggig hackspett har genomförts i projektet, se Bilaga Bilaga 2f.3 Rapport inventering av miljöer för vitryggig hackspett till MKBn. Inventeringen har skett av Västerbottens ombud i Projekt Vitryggig hackspett.

Naturskyddsföreningen i Umeå

Yttrandet bedöms innehålla uppgifter som ska hanteras med sekretess.

Umeå Energi noterar detta och Naturskyddsföreningens synpunkter hanteras i avsnitt 5.5 Naturmiljö och fågel i MKBn.

Sametinget

Utredningsområdet ligger inom vinterbetesmarker, trivselland för samebyarna Ran och Ubmeje tjeälddie och berör områden av riksintresse för rennäringen. I det aktuella utredningsområdet finns trivselland och kärnområden av riksintresse för rennäringen. Kärnområden är områden som utgör kraftcentrum inom samebyn. Trivselland är områden dit renarna söker sig naturligt för bete och vila under en längre period. Även om några alternativ inte direkt berör utpekade riksintresseområden för rennäringen kan områdenas kvalitet och värde ha stor betydelse för renskötseln. För att förstå markens betydelse för renskötseln i området krävs information och kunskaper om hur samebyn bedrivit, bedriver och avser att bedriva sin renskötsel och hur områdets funktion, både på lång och kort sikt, inverkar på samebyns renskötsel som helhet. Tidigt samråd med berörda samebyer är därför nödvändigt, då det är de som besitter aktuell och detaljerad kunskap om den samiska markanvändningen inom ett specifikt område.

Inflytande

Verksamhetsutövaren ska ha dialog direkt med berörda samebyar om planerade exploateringar. Sametinget anser att vissa normer ska följas för att det ska anses som att samebyn deltagit effektivt. Detta innebär att:

- Samrådet ska ske i ett tidigt skede
- Berörda samebyar ska få så mycket information om åtgärden att de kan fatta ett informerat beslut om projektet och om de så önskar lämna sitt "fritt och informerat samtycke".
- Berörda samebyar ska ges möjlighet till ett effektivt deltagande och ett faktiskt inflytande.

För att nå ett effektivt deltagande avses; tidsaspekten, ekonomiska resurser och att inga

andra faktorer redan låst förutsättningarna.

I en MKB ska bland annat följande beskrivas:

- Hur, när och var renskötsel bedrivs i det aktuella området
- Vilken funktion området har för renskötseln
- Samlad bedömning av vilka konsekvenser som kan uppstå för renskötseln inom berörd samebyn samt påverkan på samebyns funktionella samband
- Kumulativa, permanenta, tillfälliga, sociala och kulturella effekter
- Redogöra för berörda riksintressen
- Redovisa förebyggande och skadelindrande åtgärder som vidtas för att minimera störningar på rennäringen
- Redovisa aktuell samt förutsägbar intrångsbild för berörd sameby
- Eventuell påverkan på angränsande samebyar
- Redovisa vad som framkommit i samrådet med berörda samebyar

Umeå Energis bemötande: Bedömning av de sökta ledningarnas effekt och konsekvens på rennäringens markanvändning behandlas i MKB avsnitt 5.8 Rennäring.

Umeå Energi har bjudit in Ran och Ubmeje Tjeälddie samebyar i samråden. För beskrivning av hur samråd med samebyarna gått till se avsnitt 4.1.3 Samebyar nedan.

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

SGU hänvisar till SGUs allmänna riktlinjer, se yttrandet i sin helhet i Bilaga 10.

Umeå Energis bemötande: Umeå Energi noterar detta och kommer beakta markens geologiska förhållanden inför anläggande av ledningarna.

Strålsäkerhetsmyndigheten

SSM anser att magnetfältsnivåerna bör redovisas för närliggande bostäder och andra platser där människor vistas varaktigt där magnetfältsnivån förväntas bli förhöjd. SSM ser positivt på att detta kommer att finnas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Umeå Energis bemötande: Umeå Energi noterar detta. En elektromagnetisk beräkning har gjorts och redovisas i avsnitt 5.4 Landskapsbild och boendemiljö. Ledningarna passerar inte några bostadshus och de bedöms inte innebära risker för människors hälsa. Under bygg- och driftskedet bedöms ledningarnas effekter och konsekvenser på boendemiljö som inga.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har i dagsläget ingenting att erinra mot rubricerat samråd. Svenska kraftnät ser dock fram emot en medverkan i den fortsatta planeringen. Medverkan gäller bland annat Svenska kraftnäts närliggande 400 kV ledningar UL4 S6, UL2 S1-2 och UL17 s1. Byggnationen kan innebära att Umeå Energi Elnät AB behöver kontakta Svenska kraftnät eftersom samråd ska hållas med Svenska kraftnät när åtgärder planeras inom 250 meter från transmissionsnätsledning och stationer. I yttrande framgår även var information kan hämtas om samråd, om Svenska kraftnäts anläggningsobjekt samt om övergripande information om framtida planer.

Umeå Energis bemötande: Umeå Energi noterar detta. Ett informellt möte har skett med Svenska kraftnät.

Trafikverket

Ledningen berör vägarna 554, E12, 631, 363, 364 beroende på val av sträckning samt järnvägen Vännäs-Umeå-Holmsund och järnvägslinjen för Norrbotniabanan. Utifrån handlingarna kan Trafikverket inte i detalj bedöma hur Norrbotniabanan påverkas av de olika stråken då det är stor skala på kartmaterialet i samrådsunderlaget. Generellt gäller dock att ledningssträckningen inte får

påverka järnvägsfastigheten, servicevägar, SIR-master, teknikområden etc., vilket det kan finnas risk att stråk A2 och D gör. Trafikverket förutsätter att ingen ledning planeras inom järnvägsfastigheten.

Stråk A2 planeras söder om befintlig ledning vilket kan äventyra Bengt Viktors väg. Denna väg är viktigt för tillgängligheten till järnvägsfastigheten och får inte äventyras. Det är idag väldigt trångt mellan Bengt Viktors väg och befintlig kraftledning. Trafikverket måste kunna transportera och arbeta med höga fordon även i fortsättningen utan risk att hamna inom säkerhetszoner för kraftledningar. Med anledning av detta krävs löpande dialog mellan sökande och Trafikverket verksamhetsområde Stora Projekt som ansvarar för projektering och byggnation av Norrbotniabanan.

Trafikverket lämnar även generella förhållningsregler som ska beaktas när ny ledning ska anläggas gällande järnväg, väg och flyg. Trafikverket har inget att erinra mot föreslagen nätkoncession under förutsättning att synpunkterna i yttrandet beaktas.

Trafikverket angående ekologisk kompensation

De kompensationsåtgärder som Norrbotniabanan planerar för i området för aktuellt samråd handlar om restaureringar i Tavelån samt ev. att återställa svämplan eller våtmarker genom att lägga igen diken och återmeandra bäckfåror. Trafikverket har inte fastställt platser för dessa åtgärder ännu, men ser inte heller någon intressekonflikt om åtgärder skulle komma att utföras i närhet av planerade ledningar.

Umeå Energi noterar detta. Sökanden kommer att samråda med Trafikverket (passering av väg och järnväg) i samband med detaljprojekteringen. Därigenom bedöms de sökta ledningarnas effekter på infrastruktur som obetydliga under driftskedet.

Västerbottens ornitologiska förening

Av de föreslagna alternativen föredrar föreningen stark alternativ A, dvs. följer redan befintlig ledningar/ledningsgator. Problemet med de alternativa sträckningarna anses inte vara konflikter med örn eller andra större rovfåglar utan för allt fågelliv alla de habitatsförluster som nya ledningar, kors och tvärs, medför i hittills orörda områden, även områden ytterst viktiga för det rörliga friluftslivet som alternativ D. Vad gäller de större rovfågarna som under jakt och flyttning rör sig i området vill föreningen påpeka att det är det av yttersta vikt att ledningarna vid stolparna isoleras på så sätt att när t.ex. en stor rovfågel sätter sig och sedan skall lyfta och slår ut sina väldiga vingar inte får kontakt och brinner upp.

Umeå Energis bemötande: Umeå Energi noterar detta. De sökta ledningarna följer befintliga kraftledningar och Norrbotniabanan hela vägen.

4.3 Ran sameby

Ran sameby har inte lämnat något yttrande i samrådet för ledningssträckningen mellan Stornorrfors-Klockarbäcken-Dåva.

I samband med ett annat av Umeå Energis koncessionsprojekt med anslutning till station Stornorrfors genomfördes initialt ett möte med Rans sameby i juni 2019. På mötet presenterade Umeå Energi sina planer och det konstaterades att ett platsbesök, tillsammans med Vattenfall Eldistribution som planerar för ombyggnation av stationen, vore lämpligt under augusti för att tillsammans diskutera förutsättningarna.

Umeå Energi genomförde detta uppföljande möte med samebyn och representant för Vattenfall Eldistribution i augusti 2019, på plats vid Stornorrfors för att diskutera både ombyggnation av stationsområdet och kraftledningarna samt inhämta information om samebyns brukande av området.

Då Rans sameby främst haft synpunkter kopplat till stationsanläggningarna i Stornorrfors (dels vattenkraftstationen, dels ombyggnation/utbyggnad av transformatorstation) och önskemål om kompensationsåtgärder kopplat till detta, har frågan lyfts vidare hos Vattenfall Eldistribution efter mötet.

Umeå Energi lyfte frågan återigen våren 2020 för att komma vidare i sina ledningsprojekt. Ett nytt uppföljande möte kring frågorna genomfördes i juni 2020, med representanter från Rans sameby, Vattenfall Eldistribution, Vattenfall Vattenkraft och Umeå Energi. Återigen redogjorde samebyn för problematiken i området. Protokoll från mötet finns att ta del av i bilaga 8. Vid mötet beslutades att samebyn skulle återkomma till Vattenfall Eldistribution med information om hur området nyttjas samt med konkreta förslag på åtgärder till Vattenfall Vattenkraft och Vattenfall Eldistribution som skulle kunna underlätta för samebyn i området, samt fortsatt kontakt mellan samebyn och representant för Vattenfall Eldistribution och Vattenfall Vattenkraft.

Redogörelse och kompensationsförslag skickades från Rans sameby i augusti 2020 till Vattenfall Eldistribution (med kopia till Umeå Energi). Vattenfall Eldistribution har meddelat att projektet för tillfället är pausat.

Umeå Energi har haft fortsatt dialog med Rans sameby, då Umeå Energi behöver komma vidare i sina ledningsärenden trots försening av Vattenfalls stationsprojekt. Umeå Energi har haft önskemål om att samebyn ska dela upp ärendena så att Umeå Energi kan få synpunkter kopplat till de ledningar som Umeå Energi söker koncession för, även om diskussioner fortgår kring stationsanläggningen med Vattenfall. Samebyn har meddelat att så länge förhandlingar pågår med Vattenfall kommer de inte att lämna synpunkter kopplat till Umeå Energis ledningar.

Umeå Energis nya ledningar mellan Stornorrfors-Klockarbäcken-Åkroken-Dåva är en förutsättning för att kunna möta det ökade effektbehovet som finns i regionen till följd av den expansion och exploatering som pågår, samt för att förstärka elnätet i syfte att öka driftsäkerheten i kommunen som helhet. Tidplanen för anslutning av kommunens industriområden är tidspressat varpå Umeå Energi valt att gå vidare med koncessionsansökan för Klockarbäcken-Åkroken för att komma vidare i processen.

4.4 Enskilt särskilt berörda

DÅVA D A C

Dåva DAC är positiv till Umeå Energis planer att förstärka elnätet i kommunen och möta det ökade överföringsbehovet som finns. De synpunkter som Dåva DAC har avser alternativ Stråk A2 och sträckan som passerar den nedlagda deponin som är belägen på fastighet Umeå 4:3, se bifogad karta.

Dåva DAC informerar om deponin och förklarar att deponin är uppdelad i två delar – norra och södra delen – som skiljs åt av den befintliga kraftledningsgatan. Det finns dock en osäkerhet när det gäller var den norra delen slutar och den södra delen börjar. Den södra delen ligger inom kommunens fastighet Umeå 4:3 och den norra delen ligger på en fastighet som tillhör Statens Fortifikationsverk. Avfallsslag som tillförts deponins södra del omfattas bland annat av hushållsavfall, industriavfall, samt ospecificerat miljöfarligt avfall. I anslutning till den södra delen finns även en sulfidjordsdeponi. Hela deponiområdet upptar totalt en yta som är cirka 1,7 km långt och cirka 150 meter brett.

Deponin är sluttäckt med ett tjockt lager morän- och sedimentmassor och sluttäckningen har utformats på ett sätt som ska främja avrinning från deponi. I yttrandet beskrivs hur en deponi utformas och syftet, funktionen med de olika lagren.

Dåva DAC anser att om alternativ stråk A2 väljs är det viktigt att de nya luftledningarna anläggs på ett sådant sätt att de inte riskerar att försämra sluttäckningen och att inga maskiner som kan skada sluttäckningen framförs på deponin. Information lämnas att vid eventuella byggnationer på deponin bör man även beakta att både deponigasproduktion och sättningar kommer att pågå över mycket lång tid i området. Om arbeten behöver utföras inom deponiområdet bör kontakt tas med Dåva DAC i god tid innan arbetet påbörjas.

Umeå Energi noterar detta. Dåva DAC:s nedlagda deponi går att undvika genom att ställa stolpar på var sidan av den täckta deponin. Med vidtagna åtgärder bedöms inte ledningarna medföra att deponin påverkas och orsakar någon förorenings-spridning. Ledningens effekt och konsekvenser på omgivningen bedöms som obetydliga under bygg-och driftskede.

Universitetspersonalens idrottsförening (UPIF)

Informerar om att verksamheten inte står eller faller med detta men att det finns klara skillnader i det värde som föreningen får ut ur verksamheten mellan de olika stråken. Informerar om verksamheten vid Hamptjansstugan och att ledningsgator för friluftsliv gör upplevelsen sämre. Den täta slyskogen som snabbt uppstår i bördig skogsmark efter röjning är ofta både svårsprungen och svårorienterad, och nyrojd slyskog är förvisso lätt att se vart man är på väg, men desto svårare att springa utan att snubbla. För de fritidssportare som föreningen vänder sig till är en god naturupplevelse bra för att locka deltagare vilket är föreningens syfte. Därför anses det bra att ha en stor andel "fin-skog" och annan trivsamt natur i banan. Av denna anledning anses det att de redan breda ledningsgatorna kring Ersboda transformatorstation helst inte borde bli dubbelt så breda, och förespråkar stråk D över F. Stråk D påverkar inte en orientering som startar på Ersboda. I yttrandet framgår också varför det anses vara så samt att C anses är sämre än A2 och varför. Om det blir så att A2 läggs norr om ridhuset så anses det vara bra om ledningen inte sneddade för mycket över Tjälamarksbergets sydsluttning utan så snabbt som möjligt anslöt till existerande ledningsgata.

Umeå Energis bemötande: Sökanden har valt en ledningssträckning inom stråk D.

Fastighetsägare 1

I yttrandet framgår att det vid framtagning av de två 145kV-ledningarna vid Klockarbäcken förordas ledningsstråk A2 vilket anses innebära minst intrång och bäst tillgänglighet, eftersom den då kan dras parallellt med ledningsgatan för den redan existerande 45kV-ledningen. En annan fördel med denna dragning anses vara att Umeå kommun redan äger marken närmast söder om Forslundavägen.

Umeå Energis bemötande: Sökanden har valt en ledningssträckning inom stråk A2.

Fastighetsägare 2

Det blå alternativet B tar stora delar av fastighetsägarens skogskifte i anspråk vilket de uppger att de absolut kommer att ha synpunkter på. I yttrandet beskrivs att det spontant känns utifrån miljö och resurshushållning mer logiskt att följa befintlig kraftledning, men vill diskutera detta i en konstruktiv anda i samråden. Luftburna ledningar innebär ju alltid ett stort intrång och dålig hushållning med mark. Undrar om Umeå Energi har övervägt att gräva ner ledningarna i detta fall.

Umeå Energis bemötande: Sökanden har valt en ledningssträckning inom stråk A2.

Svenska kraftnät och regionnätbolagen har kommit överens om att inte bygga regionnätet med markförlagd ledning, förutom om det inte går att bygga på något annat sätt, tex i tätbebyggda områden/städer. Markförlagd kabel är därmed i dagsläget inte aktuellt för de planerade ledningarna.

Fastighetsägare 3

Fastighetsägaren har varit i området där nya luftledningar ska dras. Om alternativ B väljs anses mycket av markområdet mellan nuvarande ledningar och nya bli oanvänd mark. Även under ledningarna. Svårt att se att det blir samhällsnytta då mycket mark anses bli både otillgänglig för allmänheten och obrukbar för markägare. Anser att det med anledning av kommunens inriktning på att Umeå ska växa bör hänsyn tas till att infrastruktur ej leder till mark som inte går att använda. Således anses alternativ A2 undersöka noga då ledningarna blir närmare varandra och onödig mark inte blir på samma sätt som alternativ B.

Umeå Energis bemötande: Sökanden har valt en ledningssträckning inom stråk A2.